

**Sprawy połączone T-440/03, T-121/04, T-171/04, T-208/04,
T-365/04 i T-484/04**

Jean Arizmendi i in.

przeciwko

Radzie Unii Europejskiej i Komisji Europejskiej

Odpowiedzialność pozaumowna — Unia celna — Postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego — Uzasadniona opinia — Zniesienie w prawie francuskim monopolu korporacji maklerów morskich — Wystarczająco istotne naruszenie — Związek przyczynowy

Wyrok Sądu (trzecia izba) z dnia 18 grudnia 2009 r. II - 4887

Streszczenie wyroku

- 1. Odpowiedzialność pozaumowna — Przesłanki — Bezprawność — Niewszczęcie przez Komisję postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego
(art. 226 WE, art. 288 akapit drugi WE)*
- 2. Skarga o odszkodowanie — Autonomia w stosunku do skargi o stwierdzenie nieważności — Przedmiot
(art. 226 akapit pierwszy WE, art. 288 akapit drugi WE)*
- 3. Odpowiedzialność pozaumowna — Przesłanki — Wystarczająco istotne naruszenie normy prawnej przysługującej uprawnieniu jednostkom
(art. 226 WE, art. 288 akapit drugi WE)*

4. *Odpowiedzialność pozaumowna — Przesłanki — Związek przyczynowy — Pojęcie*
(art. 226 WE, art. 288 akapit drugi WE)
5. *Skarga o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego — Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi — Przedmiot*
(art. 226 WE)

1. Skarga o odszkodowanie oparta na powstrzymaniu się przez Komisję od wszczęcia postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego na podstawie art. 226 WE jest niedopuszczalna. Jeżeli bowiem Komisja nie jest zobowiązana do wszczęcia postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego na podstawie art. 226 WE, to w żadnym wypadku decyzja o niewszczęciu takiego postępowania nie jest bezprawna, a zatem nie prowadzi do powstania odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty. Skoro zatem Komisja nie ma obowiązku wszczęcia postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, powstrzymanie się od wszczęcia takiego postępowania nie może prowadzić do powstania odpowiedzialności Wspólnoty.

(por. pkt 62)

2. Skarga o odszkodowanie jest odrębnym środkiem prawnym, odgrywającym szczególną rolę w systemie środków zaskarżenia. Przedmiotem skargi o odszkodowanie jest żądanie naprawienia szkody wynikającej z bezprawnego aktu lub działania, które można przypisać instytucji.

Dlatego też, niezależnie od stwierdzenia, czy chodzi o akt zaskarżalny w trybie skargi o stwierdzenie nieważności, jakikolwiek akt instytucji, nawet jeżeli został przyjęty w ramach wykonywania uprawnień dyskrecjonalnych, może, co do zasady, być przedmiotem skargi o odszkodowanie. Skutkiem posiadania przez instytucję uprawnień dyskrecjonalnych nie jest bowiem zwolnienie jej z obowiązku działania zarówno zgodnie z normami prawa wyższego rzędu, takimi jak traktat i ogólne zasady prawa wspólnotowego, jak i odpowiednimi przepisami wtórnego prawa wspólnotowego. Jeżeli zgodność z prawem tego aktu jest kwestionowana w skardze o odszkodowanie, powinna ona zostać poddana ocenie w świetle zobowiązań ciążących na tej instytucji. Przeciwnie podejście byłoby sprzeczne ze Wspólnotą prawa i pozbawiałoby skargę o odszkodowanie skuteczności, uniemożliwiając sędziemu dokonanie, przy okazji rozpatrywania skargi, oceny zgodności z prawem aktu wydanego przez instytucję.

W związku z powyższym, jeżeli w zakresie kompetencji wynikających dla niej z art. 226 WE, Komisji przysługuje swobodne uznanie w podejmowaniu decyzji o wszczęciu postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom

państwa członkowskiego, bez konieczności uzasadnienia swojego wyboru i jeżeli w ramach wykonywania swoich uprawnień może ona na takich samych warunkach skierować do państwa członkowskiego uzasadnioną opinię, nie można wykluczyć, że w zupełnie wyjątkowych okolicznościach osoba może wykazać, że taka uzasadniona opinia jest niezgodna z prawem, a niezgodność ta stanowi wystarczająco istotne naruszenie normy prawnej mogące wyrządzić jej szkodę.

Okoliczność, że uzasadniona opinia Komisji wydana na podstawie art. 226 akapit pierwszy WE nie stanowi aktu mającego na celu wywołanie wiążących skutków prawnych wobec osób trzecich, a co za tym idzie, że taka opinia nie jest aktem, który może być przedmiotem skargi o stwierdzenie nieważności, nie podważa tej oceny.

(por. pkt 64–69)

3. W przypadku gdy rozpatrywana jest niezgodność z prawem aktu prawnego, powstanie odpowiedzialności pozazumownej Wspólnoty zależy od istnienia wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej, która przyznaje jednostkom określone uprawnienia. W odniesieniu do tej przesłanki decydującym kryterium dla stwierdzenia, że naruszenie prawa wspólnotowego jest wystarczająco istotne, jest wystąpienie oczywistego i poważnego naruszenia przez instytucję wspólnotową granic przysługującego jej swobodnego uznania.

W postępowaniu w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przewidzianym w art. 226 WE wyłącznie Trybunał jest właściwy do stwierdzenia, że państwo członkowskie uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążyą na mocy prawa wspólnotowego. Jeżeli więc Komisji przysługuje swobodne uznanie w podejmowaniu decyzji o wszczęciu postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, nie może ona stwierdzić takiego uchybienia w wiążący sposób. O ile w uzasadnionej opinii Komisja ogranicza się do zajęcia stanowiska w sprawie istnienia uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego wynikającym z prawa wspólnotowego, wydanie tej opinii nie może prowadzić do wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej, która przyznaje jednostkom określone uprawnienia. W związku z powyższym nawet przyjęcie przez Komisję w uzasadnionej opinii błędnego stanowiska co do zakresu prawa wspólnotowego nie może stanowić naruszenia wystarczająco istotnego prowadzącego do powstania odpowiedzialności Wspólnoty.

Jeżeli natomiast ocena dokonana w uzasadnionej opinii wykracza poza stwierdzenie, że wystąpiło uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego, lub jeżeli inne działania Komisji w toku postępowania w sprawie uchybienia wykraczają poza przyznane jej uprawnienia, na przykład w razie zawinionego ujawnienia tajemnicy przedsiębiorstwa lub informacji naruszających dobre imię osoby, taka ocena lub działania mogą prowadzić do powstania naruszenia powodującego powstanie odpowiedzialności Wspólnoty.

(por. pkt 74–78)

4. W ramach skargi o odszkodowanie przyjmuje się istnienie związku przyczynowego, jeżeli wystąpi wystarczająco bezpośrednie powiązanie przyczynowe między zachowaniem zarzucanym instytucji a podnoszoną szkodą, przy czym ciężar wykazania tego związku spoczywa na skarżącym. Zarzucane zachowanie musi zatem stanowić decydującą przyczynę poniesionej szkody.

bień jego zobowiązaniom wynikającym z prawa wspólnotowego, opinia ta nie może być uważana za decydującą przyczynę szkody poniesionej z uwagi na zmianę spornych przepisów krajowych zgodnie z tą uzasadnioną opinią.

(por. pkt 85, 90, 92, 93)

W postępowaniu w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego wszczętym przez Komisję na podstawie art. 226 WE, okoliczność, iż w uzasadnionej opinii Komisja uznaje, że przepisy krajowe są sprzeczne z prawem wspólnotowym — nawet jeżeli może się w tej kwestii pomylić — nie ma faktycznie znaczenia, ponieważ ta uzasadniona opinia nie nakazuje państwu członkowskiemu zmiany przepisów prawnych. W zakresie postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego jedynie bowiem wyrok Trybunału mógłby mieć taki skutek wiążący.

5. Celem postępowania poprzedzającego wniesienie skargi z art. 226 WE jest umożliwienie danemu państwu członkowskiemu, którego ono dotyczy, spełnienia wynikających z prawa wspólnotowego zobowiązań lub skutecznego powołania argumentów obrony wobec zarzutów Komisji. Państwo członkowskie nie ma zatem obowiązku postąpienia zgodnie z uzasadnioną opinią, ale może nie zastosować się do tej opinii, jeżeli uznaje, że zarzut uchybienia postawiony mu przez Komisję jest niesłuszny.

Tak więc z uwagi na brak skutku wiążącego uzasadnionej opinii, w której Komisja zarzuca państwu członkowskiemu uchy-

(por. pkt 87)